

УДК 347.61/.64

Марія Мельник,

аспірант

Інституту законодавства Верховної Ради України,

юрист I категорії

Центру проблем імплементації Європейського соціального права

юридичного факультету

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

УМОВИ ТА ПІДСТАВИ ВИЗНАННЯ НЕДІЙСНИМ ДОГОВОРУ ПРО ПРИПИНЕННЯ АЛІМЕНТНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ У ЗВ'ЯЗКУ З НАБУТТЯМ ДИТИНОЮ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА НЕРУХОМОМЕ МАЙНО

У статті розглядаються можливі умови та підстави визнання договору про припинення аліментних зобов'язань у зв'язку з набуттям дитиною права власності на нерухоме майно недійсним. Проаналізовано норми цивільного та сімейного законодавства, на підставі чого доведено необхідність розширення у підстав, закріплених у ст. 190 СК України. На підставі цього з'ясовується особливість дії режиму правового регулювання припинення щодо інституту припинення права на аліменти у зв'язку з набуттям дитиною у власність нерухомого майна.

Ключові слова: аліментні зобов'язання, право власності, недійсність договору, припинення права на аліменти, розірвання договору.

Постановка проблеми. Дотримання умов дійсності договору при його укладенні створює не тільки фундамент для забезпечення охорони та захисту прав учасників договірних відносин, а й належні гарантії для виконання договірних умов сторонами, а отже, дотримання прав, свобод та інтересів.

У реалізації права на припинення аліментних зобов'язань із набуттям дитиною права власності на нерухоме майно забезпечення договірному режиму потребує особливої акцентуації, спрямованої на ідентифікацію умов та підстав визнання недійсним цього виду договору. Проте, на жаль, відсутність законодавчої чіткості правової регламентації, з одного боку, вказує на неналежний механізм правового регулювання, що сприяє послабленню правової визначеності як елементу принципу верховенства права у врегулюванні аліментних зобов'язань, з іншого – пояснює гостроту та актуальність даної проблематики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізуючи дослідження, що були проведені протягом останнього часу в даному сегменті, варто відзначити, що проблема припинення права на аліменти зарахуванням у власність дитини нерухомого майна порушувалася по черзі вченими, дослідниками, практиками. Зокрема, серед них варто відзначити дослідження, проведені І. В. Жилінковою («Правовий режим майна членів сім'ї», 2000 р.) [3], Р. І. Ташьяном («Договір про припинення права на аліменти для дитини у зв'язку з передачею права власності на нерухоме майно», 2010, 2013 рр.) [16, с. 64–73; 17, с. 183–191], О. В. Розгон («Особливості договору про припинення права на аліменти для дитини у зв'язку з передачею права власності

на нерухомість», 2013 р.) [11], С. Я. Фурсою та Є. І. Фурсою (в межах науково-практичного коментаря до Сімейного кодексу України; далі – СК України – М. Мельник) [13, с. 487–490] та деякими іншими вітчизняними та зарубіжними дослідниками.

Водночас не можна не вказати на те, що такі дослідження хоч були сфокусовані на режимі припинення права на аліменти у зв'язку із набуттям дитиною у власність нерухомого майна, однак характеризуються фрагментарністю щодо визнання цього договору недійсним, власне, правової характеристики та регулювання цього аспекту.

Із таким станом ми погодитися не можемо, адже в аналізованому сегменті наразі справді відсутні дослідження, спрямовані на розв'язання та вирішення проблем, що стосуються можливих підстав та наслідків визнання цього виду правочину-договору недійсним. Не спостерігаються останні й у процесі комплексного аналізу норм сімейного та цивільного законодавства, судової практики. Це зумовлює відповідну мету даного дослідження.

Метою цієї статті є визначення умов та підстав недійсності договору про припинення аліментних зобов'язань у зв'язку з набуттям дитиною права власності на нерухоме майно, що дасть можливість удосконалити механізм правового регулювання режиму припинення права на аліменти набуттям у власність дитиною нерухомого майна, віднайти його дійсну правову природу в сімейному праві.

Виклад основного матеріалу. У теорії права, як правило, правовий режим визначається як певний порядок регулювання, який ви-

ражений у тому чи іншому комплексі певних правових засобів, які характеризують особливе поєднання взаємодіючих між собою дозволів та заборон (а також позитивних зобов'язань), утворюючих при цьому особливу скерованість у правовому регулюванні [1, с. 264].

На думку І. О. Соколової, режим відзначається не тільки засобами правового регулювання (формальна ознака), а й певною спрямованістю, де проявляється ступінь його сприятливості та несприятливості для інтересів суб'єктів права (матеріальна ознака), чим і набуває вираження певного ступеня жорсткості регулювання суспільних відносин [14, с. 129]. Вчена також додає, що характерними рисами, наприклад, приватно-правового режиму є: (а) визнання пріоритетності інтересів окремої (приватної) особи; (б) юридична рівність учасників відповідних відносин; (в) ініціатива суб'єктів відносин стосовно встановлення правового зв'язку між собою (тобто переведення побутових відносин у ранг юридичних зв'язків); (г) свобода (вільний розсуд) у виборі правил поведінки; (д) «уповноважуючий» характер норм і правил; (е) переважно позовний порядок захисту інтересів суб'єктів таких відносин у суді тощо [14, с. 135].

Доречно у контексті сфери сімейно-правового регулювання згадати слухну позицію І. В. Жилінкової, яка зазначає, що, наприклад, «правовий режим майна дружини та чоловіка» – це насамперед порядок регулювання майнових відносин між ними, який виникає внаслідок дії комплексу правових засобів (дозволів, заборон, позитивних зобов'язань тощо) і визначає зміст майнових прав та обов'язків подружжя [4, с. 11; 12, с. 144–145].

Отже, з'ясування комплексу наявних, як і можливих, заборон та недотримання позитивних зобов'язань повинно зумовлювати визнання договору про припинення аліментних зобов'язань.

Правовий режим щодо майна у сімейному праві передбачає, що майно може бути розділним та перебувати у спільній власності [12, с. 162]. Звісно, питання стосується безпосередньо власності, але тут важливо зазначити, що відповідно до ч. 2 ст. 190 СК України набувачем права власності на нерухоме майно може бути сама дитина, а також дитина і той із батьків, з ким вона проживає, на праві спільної часткової власності на це майно. Отже, тут виокремлюються перших два важливі елементи, які будуть впливати на питання дійсності/недійсності договору даного виду, як і зумовлювати специфіку режиму.

Законодавець акцентує увагу на особливому статусі майна – нерухоме майно як обов'язкова умова укладення такого договору. Водночас нерухоме майно, яке може бути предметом договору про припинення права на аліменти у зв'язку з набуттям його у власність, повинно бути: пов'язане із задоволенням основних та першочергових майнових інтересів дитини – житла, помешкання тощо, та таке, яке прямо не пов'язане, але володіння та користування, розпорядження ним може забезпечувати майнові інтереси дитини через отримання прибутку; таке, яке потребує специфіки управління ним, і таке, що не потребує спеціального управління; таке, що підлягає державній реєстрації, та таке, що не підлягає державній реєстрації; таке, що знаходиться на території України та таке, що

¹ Для довідки: відповідно до ч. 1 ст. 190 СК України «...Той із батьків, з ким проживає дитина, і той із батьків, хто проживає окремо від неї, з дозволу органу опіки та піклування можуть укласти договір про припинення права на аліменти для дитини у зв'язку з передачею права власності на нерухоме майно (житловий будинок, квартиру, земельну ділянку тощо)...» (курсив власний – М.М.). Однак серед таких об'єктів права власності слід вбачати певних дефектів, що зводитимуть їх у ранг непридатності для укладення договору про припинення аліментних зобов'язань у силу неможливості подальшого повного здійснення права власності. Зокрема, це забруднені земельні ділянки або земельні ділянки, які перебувають в аварійному стані через загрозу зсуву чи то на території такого; аварійні квартири, будинки, або такі, що не відповідають санітарним нормам (грибок, тріщини, занадто низькі стелі (менше 2,50 м.), суміщені ванна та вбиральня і т. д.), тощо. Особливим видається питання щодо земельних ділянок як об'єктів, що можуть бути предметом договору про припинення аліментних зобов'язань у зв'язку з набуттям права власності на земельну ділянку з особливим місцем її знаходження, режимом. Адже, як виявляється, такі теж можуть бути «дефектними» як де-факто, так і де-юре. Проте у законодавстві до переліку обмежень такі не входять, хоча становлять його специфіку для сімейно-правових договорів аналізованого типу. Зокрема: де-факто, на нашу думку, дефекти предмета майбутнього договору стосуватимуться тих земельних ділянок, щодо яких землекористувачами не було дотримано вимог законодавства про охорону довкілля, не підвищування родючості ґрунтів та зберігання тих чи інших корисних властивостей землі (ст. 96 ЗК України); де-юре, не стільки дефекти предмета майбутнього договору (земельної ділянки), скільки спеціального режиму щодо дії такого майна, який є несприятливим. До прикладу, це стосуватимуться тих питань, коли здійснюється провадження у цивільній справі щодо розгляду цивільно-правового спору в суді; а також щодо тих категорій земельних ділянок, щодо яких встановлюється обмеження в користуванні. Адже, відповідно до ч. 2 ст. 110 ЗК України, перехід права власності на земельну ділянку не припиняє встановлених обмежень, обтяжень. Такі обмеження можуть стосуватися умов розпочинання і завершення будови або освоєння земельної ділянки протягом встановлених строків; заборони на провадження окремих видів діяльності; умови здійснення будівництва, ремонту або утримання дороги, ділянки дороги (ч. 2 ст. 111 ЗК України), тощо.

Це дає підстави стверджувати, що майнові інтереси дитини у зв'язку з укладенням договору про припинення аліментних зобов'язань набуттям дитиною права власності на земельну ділянку не будуть захищені, та й, очевидно, належно реалізовані в подальших зобов'язальних відносинах [7, с. 77–80]. А отже, створюватимуть умови для визнання такого договору недійсним. Тому для уникнення таких наслідків, на нашу думку, слід запровадити проведення обов'язкової експертизи стану нерухомого об'єкта, що набувається дитиною у власність, при укладенні договору про припинення права на аліменти.

перебуває за її межами [6, с.120]; бути придатним¹, тощо.

Щодо правосуб'єктності, то цей інститут насамперед характеризується, як відомо, такою правомочністю, як правочиноздатність, адже включає правонабувальну здатність, правоздійснювальну або ж правовиконавчу здатність, деліктоздатність. У свою чергу, правочиноздатність засновує більш ширшу категорію – договороздатність (здатність укладати договори) [19, с. 152]. Це вказує на прямий зв'язок впливу цих корелятивів із дійсністю договору та зі сторонами договірних відносин цього виду. Тому особливою характерною для суб'єктного складу цього договірної правочину є необхідність урахування моменту укладення договору відповідно вікового цензу, дієздатності, як і питань, що пов'язані з правочинами (умовами його дійсності).

Аналізуючи зміст ст. 190 СК України стосовно юридичної конструкції визнання недійсним договорів даного виду, варто зазначити, що така простежується з нормативного врегулювання доволі неповно, адже про це йдеться лише у ч. 6 цієї статті. Зокрема, в ній передбачається, що договір, укладений відповідно до ч. 1 цієї статті, визнається судом недійсним за вимогою відчужувача нерухомого майна *у разі виключення його імені як батька з актового запису про народження*. Власне, даний момент є чи не єдиною, на перший погляд, обставиною визнання недійсним договору даного виду. Ця обставина полягає у наявності факту «розриву» кровного споріднення (ч. 2 ст. 136 СК України закріплює положення про те, що у разі відсутності кровного споріднення суд виключає своїм рішенням відомості про особу як батька дитини з актового запису про її народження). Логіка законодавця в цьому аспекті є очевидною, адже акцентується виключно на «кровному спорідненні», яке є однією з ознак сімейних правовідносин – а відтак виникнення сімейних прав та обов'язків. А при умові доведеності відсутності родинного зв'язку батьківства/материнства, зрозуміло, що спільність виниклих прав та обов'язків «спорідненості» як члена сім'ї виключається.

Слід додати, що в сімейно-правовій концепції щодо визнання договору недійсним можливим вбачається інший варіант, коли можливість такого виключення із «батьківства» пов'язана з особою матері, тобто виключення її із «материнських» правовідносин. Адже очевидно, що у практиці може мати місце (а) «лікарська помилка», або будь яка інша (б) технічно-адміністративна помилка, чи та чи інша (в) протиправна дія, які також будуть впливати на дійсність договору, будучи основою для природи інших правовідносин. До прикладу, у разі невідлого застосування репродуктивних технологій у період зачаття дитини; поміщення помилково-відібраного ембріона та виношування дитини сурогатною матір'ю; також можуть мати місце й ситуації підміни, викрадення дитини, недостовірні дані про ім'я чоловіка, записаного батьком дитини, тощо.

У випадках, передбачених ч. 3, 4 ст. 136 СК України, оспорування батьківства неможливе

у зв'язку з «набуттям дитиною повноліття» або її «смертю».

За таких обставин визнання такого договору недійсним може мати місце в одному випадку – у зв'язку з «набуттям повноліття». Адже слід мати на увазі, що законодавством визначено додатковий момент, який стосується припинення аліментних зобов'язань на випадок, коли повнолітні дочка, син продовжують навчатися до 23-х років (ст. 199 СК України). Отже, це вказує на можливість здійснення правового регулювання щодо припинення аліментних зобов'язань із застосуванням аналогії (ст. 10 СК України), в тому числі за умов визнання недійсним договору, укладеного в порядку ст. 190 СК України.

І хоча законодавцем не передбачено чітко врегулювання аліментних зобов'язань при такій юридичній конструкції, ми вважаємо, що такий варіант є доволі прийнятним для правочинів-договорів щодо задоволення майнових інтересів дитини. Звісно, такий варіант характеризується також певною колізійністю через неповноту передбаченої певної групи норм, які б регулювали правовий механізм припинення права на аліменти набуттям дитиною у власність нерухомого майна у період з 18 до 23 річного віку.

Звісно, з огляду на комплексну правову природу суті договірних відносин про припинення аліментних зобов'язань набуттям дитиною у власність нерухомого майна, можливо віднайти й інші обставини, які вказують на ряд додаткових ознак, які б зумовлювали недійсність даного виду договору.

Так, на відміну від *сімейно-правової* концепції визнання договору про припинення аліментних зобов'язань набуттям дитиною у власність нерухомого майна, можливо визначити безпосередньо *цивільно-правову* природу, яку слід пов'язувати з додатковими ознаками дійсності цього виду правочину зі специфікою дійсності сімейного права.

Розглядаючи питання щодо підстав розірвання договору, укладеного в порядку ст. 190 СК України, можна визначити основні підстави та умови визнання договору недійсним за цивільним законодавством. Це надасть можливість віднайти ті чинники, які уособлюють специфіку впливу їх на сімейну договірну природу прав і обов'язків, суб'єктивного складу, форми та процедури укладення цього договору, тощо.

Традиційно, у науці цивільного права устоялася позиція у тому, що умовами, за якими договір пов'язує із його дійсністю, має не тільки правочинну природу дійсності, але й безпосередньо витікаючих із природи саме договірної права [2, с. 734–735], умов дійсності договору.

Важливо й мати на увазі те, що природа договору про припинення аліментних зобов'язань та передачу у власність дитини нерухомого майна характеризується *дуальністю* (подвійністю), адже поєднує в собі одночасно і характер договорів *про передачу майна у власність* (його принципові характеристики – в межах істотності умов, та *договорів про утримання*.

До прикладу, тут проявляються деякі спільні істотні умови: юридичної конструкції договору про довічне утримання (догляд) – ст. 744 ЦК України – серед яких: (а) припинення аліментних зобов'язань, обов'язок утримувати дитину; (б) передача нерухомого майна у власність дитини.

Такий «сплав» договірної конструкції пояснюється змішаністю різних договірних конструкцій, в кінцевому результаті якої, необхідними умовами договору проявляються у формулі як (а) «наявність аліментних зобов'язань – наявність нерухомого майна – згода на припинення аліментів – набуття у власність майна», але й (б) «необхідність забезпечення майнових інтересів дитини – управління майном дитини, тягаря утримання майна».

Отже, такі умови повинні насамперед вказувати на забезпечення (дотримання) істотності умов дійсності окремо кожного виду договорів. Зрештою, доволі неприйнятним є зміст ст. 233 ЦК України (правові наслідки правочину, який вчинено під впливом тяжкої обставини). Адже за змістом та суттю цієї статті правочин, який вчинено особою під впливом тяжкої обставини і на крайній невідгідних умовах, може бути визнаний недійсним незалежно від того, хто був ініціатором такого правочину. До прикладу, відповідно до практики Верховного Суду України (надалі – ВСУ), під тяжкими обставинами слід розуміти: «...1. наявність у особи, що вчинює правочин, тяжких обставин: хвороба, смерть годувальника, загроза втратити житло чи загроза банкрутства та інші обставини; 2. правочин повинен бути вчинений саме для усунення та/або зменшення тяжких обставин; 3. правочин повинен бути вчинений особою добровільно, без наявності насильства, обману чи помилки; 4. особа повинна усвідомлювати свої дії, але вимушена це зробити через тяжкі обставини ...» [20; 9]. Більше того, судовою практикою також тут наголошує, що «... необхідним критерієм для визнання правочину недійсним з підстав, передбачених вище, є доведення в судовому процесі нерозривного причинно-наслідкового зв'язку між тяжкими обставинами та вчиненням спірного правочину, який вчиняється **виключно** для усунення та/або зменшення тяжких обставин, тобто основний акцент необхідно зробити на об'єктивній та суб'єктивній стороні...» [20; 9].

Отже, наявність факту притягнення особи до кримінальної відповідальності за ст. 164 КК України (злісне ухилення від сплати аліментів) також є «тяжкою обставиною» (має публічно-правовий, а не приватно-правовий характер дії норм права), та вказує на причинний зв'язок визнання договору про припинення права на аліменти за ст. 190 СК України недійсним. Хоча дана обставина може межувати із правочином, який порушує публічний порядок (ст. 228 ЦК України).

Зрештою, стосовно вчинення такого договору на підставі цивільно-правової «помилки», то тут доречно врахувати певні обставини суб'єктивного складу, які впливають на його недійсність. Так, ВСУ зазначив, що нотаріальне посвідчення, прочитання та роз'яснення нотаріусом тексту договору сторонам є недостатнім

для правильного сприйняття особою-інвалідом фактичних обставин правочину на момент його підписання. Необхідно враховувати вік цієї особи, її стан здоров'я та потребу у зв'язку із цим у догляді й сторонній допомозі; наявність спірного житла як єдиного; відсутність фактичної передачі спірного нерухомого майна за оспорюваним договором ...та *продовження позивачем проживати в спірній квартирі* (курсив власний – М. М.) після укладення договору дарування...». Також ВСУ наголошує щодо договору (на прикладі дарування – М. М.), що він не повинен містити обов'язків для обдарованого, і будь-який правочин, який встановлює обов'язок обдарованого вчинити на користь дарувальника будь-яку дію майнового або немайнового характеру, не є договором дарування [8; 10].

Також, у даному рішенні ВСУ, в межах його правового висновку, вказано: «...якщо особа, яка вчинила правочин, помилилася щодо обставин, які мають істотне значення, такий правочин може бути визнаний судом недійсним. Істотне значення має помилка щодо природи правочину, прав та обов'язків сторін, таких властивостей і якостей речі, які значно знижують її цінність або можливість використання за цільовим призначенням ...» [10].

Додатковою підставою визнання такого договору недійсним може бути й обставина, коли такий договір був укладений усупереч ст. 224 ЦК України.

Таким чином, до умов й підстав недійсності із подальшим розірванням, чи то окремих обставин для **розірвання** договору про припинення аліментних зобов'язань набуттям дитиною у власність нерухомого майна, можливо віднести:

- виключення з актового запису про народження батька, чи матері, або обох із них (анулювання свідчення про народження);
- суперечність майновим інтересам дитини, що ставить її у скрутне матеріальне становище у зв'язку з укладенням такого договору на тих чи інших умовах;
- укладення договору шляхом обману;
- невиконання батьками свого обов'язку з утримання такого майна, внаслідок чого тягар утримання перекладено на «плечі» дитини;
- неналежний предмет договору (нерухомого майна, яке знаходиться або в занедбаному стані, або його властивості применшують можливість задоволення майнових інтересів дитини через нерентабельність; або взагалі унеможливають його використання – відсутність сервітуту, непридатність, тощо);
- наявність дефектів форми договору;
- виконання зобов'язання неповністю, частинами, що суперечить правовій природі переходу у власність майна, ускладнює реалізацію права власності, яке набувається дитиною;
- наявність у договорі обставин, що не відповідають принципу економічності виконання зобов'язання;
- наявність у договорі обставин, що не відповідають принципу реальності виконання зобов'язання;
- наявність фактів недотримання принципу належного виконання зобов'язання в контексті

«належності предмету і належного способу» виконання зобов'язання управління та користування майном одним із батьків, який є стороною при набутті права власності із припиненням аліментних зобов'язань;

– продовження проживання платника аліментів у житловому приміщенні, що було відчужене в силу укладення договору про припинення аліментних зобов'язань;

– наявність ознак, які вказують на «тяжкі обставини», що спонукали до укладення договору обидві сторони;

– наявність обтяжливих зобов'язань, які має вчинити після набуття у власність дитина або той із батьків, з ким проживає дитина (сплата комунальних боргів, капітальний ремонт приміщення, наявність зобов'язань щодо третіх осіб, тощо).

Окрім цього, до підстав визнання недійсним договору про припинення аліментних зобов'язань можна віднести й вчинення такого договору-правочину внаслідок зловмисної домовленості тощо.

До правових наслідків недійсності договору про припинення аліментних зобов'язань можна, у свою чергу, віднести: двосторонню реституцію; відшкодування шкоди майнової та немайнової; відновлення аліментних зобов'язань у сумі та строки, що існували до укладення цього договору, тощо.

Отже, особливості сімейно-правового режиму щодо припинення аліментних зобов'язань набуттям дитиною у власність нерухомого майна зумовлює низку питань, що стосуються не тільки охорони, але й захисту майнових інтересів дитини.

Висновки

Виходячи із вищевикладеного, можливо констатувати, що умови та підстави, які призводять до визнання недійсним договору про припинення аліментних зобов'язань у зв'язку з набуттям дитиною права власності на нерухоме майно, генетично пов'язані із задоволенням та охороною майнових інтересів дитини в правовідносинах даного типу. Договірний режим в межах припинення права на аліменти та набуття у власність дитиною нерухомого майна ґрунтується на принципах рівності учасників відносин, він пронизаний диспозитивною природою, забезпеченням інтересів учасників правовідносин, зокрема, моделює пріоритет інтересів дитини, визначає судовий порядок захисту прав у разі визнання договору недійсним.

Через поєднання двох начал правового регулювання даного виду правовідносин – договірної природи та аліментних правовідносин – виникає симбіоз цивільно-правової та сімейно-правової концепцій.

Отже, договір може бути розірваний через визнання його недійсним у судовому порядку з підстав (а)неналежного предмета договору; (б)дефектів правосуб'єктності в одній із сторін договору; (в)дефектів його форми; (г)вчинення його під впливом помилки, обману, зловмисної поведінки чи то тяжкої обставини; (д)виклю-

чення зі свідцтва про народження батька або матері, або обох із батьків; (ж)з дефектами змісту, тощо.

Натомість, така підстава, що впливає на дію договору, однак не впливає на його недійсність, як ото «невиконання батьками своїх обов'язків по утриманню дитини на користь якої було укладено такий договір» (ч.7 ст.190 СК України) не становить умов та підстав визнання такого договору недійсним. Адже не охоплюється моментом істотних умов при його укладенні, проте, через «алеотарність» (ризиковість) взятого стороною договору зобов'язання, складає самостійну підставу для розірвання договору як невиконання останнього (зобов'язання). Це саме стосується й «неналежного управління майном», яке було набуто у власність дитини шляхом припинення аліментних зобов'язань.

Список використаних джерел:

1. Алексеев С. С. Собрание сочинений : в 10 т. / С. С. Алексеев – М.: Статут, 2010. – Т. 6: Восхождение к праву. – 558с.

2. Договірне право України. Загальна частина : навч.посіб. / [Т. В. Боднар, О. В. Дзера, Н. С. Кузнецова та ін.] ; за ред. О.В. Дзери. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 896 с.

3. Жилинкова І. В. Правовий режим имущества членов семьи / И. В. Жилинкова. – Харьков: «Кси-лон», 2000. – 376 с.

4. Жилинкова І. В. Проблеми правового режиму майна членів сім'ї : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук / І. В. Жилинкова. – Харків, 2000. – 39 с.

5. Кримінальний кодекс України : Закон від 05.04.2001 № 2341-III // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

6. Мельник М. Б. До питання щодо встановлення додаткових видів об'єктів нерухомого майна, які можуть бути предметом набуття дитиною у власність при припиненні аліментних зобов'язань // Міжнародна науково-практична конференція «Верховенство права та правова держава», м. Ужгород, 16-17 жовтня 2015 р. – Ужгородський національний університет, 2015. – С. 119–121.

7. Мельник М. Б. До проблеми придатності нерухомого майна, яке набувається дитиною у власність при припиненні аліментних зобов'язань // Всеукраїнська науково-практична конференція «Політико-правові реформи і становлення громадянського общества в Україні» (9–10 жовтня 2015 р.). – Херсон: Юридичний факультет Херсонського державного університету, 2015. – С. 77–80.

8. Помилка при укладанні договору дарування, яка має істотне значення і є підставою для визнання укладеного договору недійсним : Рішення ВСУ у справі 6-372цс16 від 27 квітня 2016 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://protokol.com.ua/ua/shcho_treba_rozumiti_pid_terminom_vplyv_tyagkoi_obstavini_ta_vkray_nevididni_umovi_dlya_viznannya_nediysnim_pravochinu_za_st_233_tsk_ukraini/.

9. Постанова Верховного Суду України у справі № 6-551цс16 від 06 квітня 2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.scourt.gov.ua/>

clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/C9D71FEC28D1921DC2257F96003B90A2.

10. Постанова Верховного Суду України від 27 квітня 2016 року у справі № 6-372цс16 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/7CEA1DF2CB218453C2257FA400306218](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/7CEA1DF2CB218453C2257FA400306218).

11. Розгон О. Особливості договору про припинення права на аліменти для дитини у зв'язку з передачею права власності на нерухомість / О. Розгон // Мала енциклопедія нотаріуса. – 2013. – № 6. – С. 138-144 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://yuradnik.com.ua/stati/d0-be-d1-81-d0-be-d0-b1-d0-bb-d0-b8-d0-b2-d0-be-d1-81-d1-82-d1-96-d0-b4-d0-be-d0-b3-d0-be-d0-b2-d0-be-d1-80-d1-83-d0-bf-d1-80-d0-be-d0-bf-d1-80-d0-b8-d0-bf-d0-b8-d0-bd-d0-b5-d0-bd-d0-bd-d1-8f/>.

12. Сімейне право України : підручник / за ред. Ю. С. Червоного. – К.: Істина, 2004. – 400 с.

13. Сімейний кодекс України: Науково-практичний коментар / за заг. ред. С. Я. Фурси. – К.: Видавель Фурса С.Я.: КНТ, 2008. – 1248 с.

14. Соколова І. О. Правовий режим як категорія правової науки: монографія / І. О. Соколова. – Х.: Право, 2014. – 152с.

15. Сімейний кодекс України: Закон від 10.01.2002 № 2947-III // Офіційний веб-сайт Верховної Ради

України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2947-14/page>.

16. Ташьян Р. І. Договір про припинення права на аліменти для дитини у зв'язку з передачею права власності на нерухоме майно / Р. І. Ташьян // Проблеми законності. – 2010. – № 110. – С. 64–73.

17. Харьковская цивилистическая школа: антология семейного права : монография / [В. К. Антошкина, И. В. Жилинкова и др.] ; под общ. ред. д-ра юрид. наук, проф. И. В. Спасибо-Фатеевой. – Харьков: Право, 2013. – 240 с.

18. Цивільний кодекс України : від 16.01.2003 № 435-IV // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

19. Цивільне право України : підручник / за ред. проф. Бошицького Ю. Л. та проф. Шиньки Р. Б. (кер. авт. кол.). – К.: Видавництво «Ліра», 2014. – 760 с.

20. Що треба розуміти під терміном «вплив тяжкої обставини» та «вкрай невідгідні умови» для визнання недійсним правочину за ст. 233 ЦК України (Постанова ВСУ у справі № 6-551цс16 від 06 квітня 2016р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://protokol.com.ua/ua/shcho_treba_rozumiti_pid_terminom_vpliv_tyagkoi_obstavini_ta_vkray_nevigidni_umovi_dlya_viznannya_nediyisnimpravochinu_za_st_233_tsk_ukraini/.

В статье рассматриваются основания признания договора о прекращении алиментных обязательств в связи с приобретением ребенком права собственности на недвижимое имущество недействительным. Проанализированы нормы гражданского и семейного законодательства, на основании чего отмечена необходимость расширения перечня оснований, закреплённых в ст. 190 СК Украины. На основании этого выясняется особенность действия режима правового регулирования прекращения в отношении института прекращения права на алименты в связи с приобретением ребенком в собственность недвижимого имущества.

Ключевые слова: алиментные обязательства, право собственности, недействительность договора, прекращение права на алименты, расторжение договора.

The article considers the grounds for recognizing the contract on the termination of maintenance obligations in connection with the acquisition of the right of ownership of immovable property by a child invalid. It analyzes the norms of civil and family law, on the basis of which it is necessary to indicate an expanded list of grounds, in addition to that which is enshrined in st.190 of the Criminal Code of Ukraine. On the basis of this, it is clarified the special feature of the regime of legal regulation of termination of the institution of the termination of the right to maintenance in connection with the acquisition of the child in the property of real estate.

Key words: alimony obligations, ownership, invalidity of the contract, termination of the right to maintenance, termination of the contract

